

העותרים: ראסם עבידאת ואח'
ע"י ב"כ עוה"ד טלי ניר ואו קרן צפריר ואח'
מהאגודה לזכויות האזרח בישראל
ת"ד 53262, ירושלים
טל': 02-6521218; פקס: 02-6521219

- נגד -

המשיבים: 1. חברת דואר ישראל בע"מ
ע"י ב"כ עוה"ד אייל בליזובסקי
ממשרד לוי, מי-דן ושות', עורכי דין
מרח' מנחם בגין 11, רמת גן 52521
טל': 03-5102491, פקס: 03-5102493

2. משרד התקשורת
ע"י עו"ד נחי בן-אור מפרקליטות המדינה
רח' צלאח א-דין 29, ירושלים
טל': 02-6466010, פקס: 02-6467011

3. עיריית ירושלים
ע"י עו"ד דני ליבמן מלשכת היועץ המשפטי לעירייה
כיכר ספרא 8, ירושלים 94141
טל: 02-6297831, פקס: 02-6295826

הודעה מעדכנת מטעם העותרים

בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד מיום 21.10.2013, מתכבדים העותרים להגיש הודעה מעדכנת מטעמם:

1. בדיון האחרון שהתנהל בתיק ביום 21.10.2013, הגדיר בית המשפט הנכבד את תפקידו בתיק כ- "שמרטף", הביע את מודעותו לכך שללא מעקב שוטף מצידו, תחול התקדמות מועטה בלבד (אם בכלל) בטיפול המשיבים בנושא, ודחק בהם להתקדמות מהירה יותר בשיפור שירותי הדואר בירושלים המזרחית.

2. למרות דברים חריפים אלה, המשיבים לא שינו ממנהגם, ובחודשים האחרונים מאז הדיון האחרון לא חל שום שינוי משמעותי בשטח. משום כך, מבקשים העותרים כי בית המשפט הנכבד יוציא מלפניו צו על תנאי, אשר במסגרתו יידרשו המשיבים להשיב לשאלות המפורטות בראש העתירה.

3. כמו כן, ובהמשך לכך, מתבקש בית המשפט הנכבד ליתן הוראות למשיבים לפעול כדלהלן:

- א. להורות לחברת הדואר להעסיק באופן מיידי דוורים נוספים, אשר יחלקו את דברי הדואר בשכונות ירושלים המזרחית.
- ב. לקבוע לוחות זמנים ברורים להשלמת קביעת שמות לרחובות ומספרים לבתים בכל שכונות ירושלים המזרחית, לרבות השכונות הירושלמיות הנמצאות מעבר לגדר ההפרדה – אזור מחנה הפליטים שועפט וכפר עקב.
- ג. לקבוע נוהל, כולל לוחות זמנים ברורים, להסדרת חלוקת הדואר לבתים בשכונות בהן הסתיימו הליכי קביעת שמות לרחובות ומספרים לבתים, באופן מיידי.
- ד. לקבוע לוחות זמנים ברורים להקמתם של מרכזי חלוקה, במקומות בהם אין כוונה להביא לחלוקת דואר לבתים, וזאת בתוך פרק זמן של שנה.
- ה. לחדול באופן מיידי מדרישת תשלום עבור תיבות חלוקה מתושבים המתגוררים בשכונות בהן לא קיים פתרון חלוקת דואר אמין ומסודר.
- ו. לקבוע לוחות זמנים ברורים לפתיחתם של לפחות ששה סניפי דואר חדשים בירושלים המזרחית, כמפורט בסעיף 26 להלן, וזאת בתוך פרק זמן של שנתיים ימים.
- ז. לקבוע לוחות זמנים ברורים להרחבתם, העברתם או פתיחתם של לפחות ששה סניפי דואר בירושלים המזרחית, כמפורט בסעיף 27 להלן, וזאת בתוך פרק זמן של שנתיים ימים.

ויוסבר:

4. במסגרת הדיון שהתקיים בתאריך 21.10.2013, הורה בית המשפט הנכבד לחברת הדואר להעביר לעותרים נתונים שהתבקשו על-ידם.
5. בהמשך לכך, שלחה חברת הדואר לעותרים מכתב ביום 3.12.2013, ממנו ניתן ללמוד, בין היתר, את העובדות הבאות:
  - א. בכל שכונות ירושלים המזרחית פועלים שמונה דוורים ושלושה קבלני חלוקה בלבד. זאת, בהשוואה ל-133 דוורים העובדים במערב העיר.
  - ב. בשמונה שכונות בירושלים המזרחית מחולקים דברי הדואר גם באמצעות חנויות שונות – מכולות ומספרות. כמות דברי הדואר המחולקים בדרך זו עומדת על ממוצע של 95 דברי דואר ליום.
  - ג. בממוצע, מחולקים בירושלים המזרחית 0.06 דברי דואר לנמען מדי יום, וזאת בהשוואה ל-0.37 דברי דואר לנמען מדי יום במערב העיר.

[א'] מכתבה של חברת הדואר מיום 3.12.2013 מצורף להודעה זו ומסומן א'.

6. נתונים עגומים אלה מביאים למספר מסקנות הכרחיות :
7. בראש ובראשונה, מלמדים הנתונים על ההשקעה המזערית של משאבים – הן כספיים והן מערכתיים – בשכונות ירושלים המזרחית. ברור, כי כאשר עסקינן בשטח נרחב כל כך, המונה מספר רב כל כך של תושבים, ואשר הקשיים במסירת דברי הדואר לנמענים המתגוררים בו מורכבים כל כך, לא ניתן להסתפק במספר מצומצם כל-כך של דוורים. כל בר דעת יכול להבין, כי כאשר מועסק רק קבלן אחד בכל שכונה, המונה עשרות אלפי תושבים, לא ניתן לצפות לחלוקה טובה ואמינה של דברי הדואר.
8. טענת חברת הדואר הנשמעת לעתים קרובות, לפיה מספר דברי הדואר הנמוך איננו מצדיק העסקת דוורים נוספים, היא אבסורדית, ומהווה נסיון של חברת הדואר ליהנות ממחדליה שלה. ברור לכל בר דעת, כי כאשר רמת השירותים ירודה כל כך ובלתי-אמינה, מספר הלקוחות יהיה נמוך בהתאם. ומאידך: ברור, כי השקעה של הדואר בהעסקת דוורים נוספים ובשיפור השירות, תביא לגידול במספר דברי הדואר הנשלחים. הא-ראיה לכך היא בדבריה של חברת הדואר עצמה בישיבת צוות הפעולה מיום 10.12.2013, לפיהם חל שיפור בשירותי הדואר במזרח העיר, וכן גידול במספר דברי הדואר המחולקים לנמענים.
- [ב'] סיכום דיון של צוות הפעולה מיום 10.12.2013 מצורף להודעה זו **ומסומן ב'.**
9. **אשר על כן, מתבקש בית המשפט הנכבד להורות לחברת הדואר להעסיק באופן מיידי דוורים נוספים, אשר יתגברו את מערך הדוורים בכל אחת משכונות ירושלים המזרחית.**
10. עוד ניתן ללמוד מהנתונים המפורטים בנספח א' על הקלות הבלתי-נסבלת בה מקבלות הרשויות המוסמכות – המשיבות – את המצב, לפיו בשנת 2014 עדיין מחולקים דברי דואר למכולות ולמספרות ולא לתיבות דואר מסודרות.
11. מרבית השכונות בהן מתבצעת חלוקת הדואר למכולות ולמספרות, הן שכונות בהן לא מתקיימת כל חלוקה אלטרנטיבית של דברי דואר, למרכזי חלוקה או לבתים. כך, בשכונת ראס אל עמוד בה אין כל מרכז חלוקה, בשכונת בית חנינא, בה מוצבות 645 תיבות חלוקה בלבד בתשלום, בשכונת שועפט, בה מוצבות 225 תיבות חלוקה בלבד בתשלום, בשכונת א-טור, בה מוצבות 375 תיבות חלוקה בלבד בתשלום, ובשכונת ואדי ג'וז, בה אין כל מרכז חלוקה.
12. בהתייחסות לשכונת ראס אל עמוד כדוגמא, ניתן לראות בנספח א' כי אל מכולת "אל גול", אשר לשיטת חברת הדואר עצמה היא אמצעי חלוקת הדואר היחיד בשכונה זו, מגיעים מדי יום בממוצע 15 מכתבים בלבד. נזכיר, כי בשכונת ראס אל עמוד מתגוררים למעלה מ- 23,000 תושבים.
13. וכך גם בשכונת א-טור, המונה אף היא כ- 23,000 תושבים, מרביתם המכרעת ללא תיבת דואר, שם מחולקים דברי הדואר למכולת "אל סייאד", אשר אליה מגיעים בממוצע 10 דברי דואר ביום בלבד.
14. אין זאת אלא שהשירות הגרוע מביא להימנעות גורפת משימוש בשירותי הדואר, ולא בכדי.
15. נזכיר, כי בשכונות שועפט, בית חנינא, א-טור, שיח ג'ראח והעיר העתיקה, מוצבות תיבות חלוקה המושכרות לתושבים בתשלום של כ- 200 ₪ לשנה. העותרים פנו מספר פעמים למשיבים, הן

בדיונים בפני בית המשפט הנכבד והן במסגרת צוות הפעולה, ועמדו על אי-חוקיות דרישת התשלום, כאשר אין לתושבי השכונות הללו כל אלטרטיבה. עד עתה, לא חל כל שינוי בנושא, על אף שניתן היה לצפות ממשדד התקשורת כרגולטור וכגוף המפקח, שיורה לחברת הדואר לחדול מדרישות תשלום אלו.

16. עמדתה של חברת הדואר, המקובלת – כך נראה – על משרד התקשורת, היא כי סכומים אלה מסייעים לסוכנים המפעילים את הסניפים להתפרנס. עמדה זאת, לא רק שאיננה חוקית כאמור לעיל ולא יכולה להצדיק חריגה מהוראות הדין, אלא שאיננה מתיישבת עם המציאות, לפיה גם סוכנים המפעילים סניפים ללא תיבות חלוקה בתשלום מצליחים להתפרנס.

17. זאת ועוד: הסניף בעל מספר תיבות החלוקה הגדול ביותר – סניף הורדוס, נמצא בבעלות חברת הדואר ואיננו מופעל באמצעות סוכן. בסניף זה מוצבות 8,500 תיבות חלוקה, אשר עבורן משלמים תושבי ירושלים סך של כ- 200 ₪ לשנה. מכאן, **שעבור השכרת תיבות אלו משללת חברת הדואר לכיסה מדי שנה סך של 1,700,000 ₪ מכספי תושבי ירושלים המזרחית, ומתעשרת על חשבון תושבי ירושלים המזרחית כתוצאה ממחדליה שלה עצמה.**

18. **על כן, מתבקש בית המשפט הנכבד להורות לחברת הדואר לחדול מדרישת תשלום עבור תיבות דואר בירושלים המזרחית, וזאת עד אשר יוסדר פתרון חלוקה ראוי בכל אותן שכונות.**

19. בישיבת צוות הפעולה שהתקיימה ביום 10.12.2013, אשר סיכומה מצורף להודעה זו לעיל כנספח ב', הודיעה עיריית ירושלים על השלמת תהליך מספור הבתים בשכונת שועפט, ועל התקדמותה במספור הבתים בשכונת בית חנינא. יש להניח, כי עד עתה הסתיים הליך מספור הבתים בשכונת בית חנינא כולה. נבהיר, כי שכונת שועפט מונה כ- 23,000 תושבים, ושכונת בית חנינא מונה כ- 33,000 תושבים.

20. על אף הכרזה דרמטית זו של העירייה, ועל אף שבמשך כל השנים מאז תחילת הדיונים בנושא הדואר, טענה חברת הדואר כי הקושי העיקרי העומד בפניה הוא היעדר כתובות מדוייקות בירושלים המזרחית, לא קרה דבר: עד עתה, בחלוף כחודשיים מהודעת העירייה, לא נעשה כל פרסום מטעם חברת הדואר הקורא לתושבים להציב תיבות דואר בכניסות לבתיהם ולעדכן את כתובתם החדשה ברשויות הרלוונטיות. מן הסתם, גם לא גוייסו עד עתה דוורים חדשים לשכונות אלו, לתגבור חלוקת הדואר לבתים.

21. גרירת רגליים מקוממת זו איננה יכולה להיות מוסברת בכל דרך שהיא, פרט לרשלנות ואדישות חברת הדואר ומשרד התקשורת, ועמדתה העקרונית של חברת הדואר שלא להשקיע כלכלית בשיפור שירותי הדואר בירושלים המזרחית.

22. באותה ישיבה, עדכן נציג עיריית ירושלים כי היא מתכוונת להשלים את תהליך המיפוי והצבת שמות הרחובות ומספרי הבתים בכל ירושלים המזרחית (למעט שכונות כפר עקב ומחנה הפליטים שועפט) בתוך שנה וחצי.

23. **ניתן היה לצפות, כי משרד התקשורת וחברת הדואר יתגייסו לגיבוש נוהל לחלוקת דואר לבתים בשכונות בהן יושלם תהליך זה באופן מיידי ומהיר ככל האפשר. משלא נעשה כן, מתבקש בית**

המשפט הנכבד להורות למשיבים לגבש נוהל אשר יאפשר חלוקת דואר לבתים באמצעות דוור, במהירות האפשרית.

24. בהמשך לכך, ונוכח סירובה של עיריית ירושלים להשלים תהליך זה גם בשכונות כפר עקב ומחנה הפליטים שועפט, מתבקש בית המשפט הנכבד להורות למשיבים לפעול בתוך פרק זמן קצוב אשר לא יעלה על שנה, למציאת פתרון לחלוקת דואר בתוך השכונות הללו, שלא במתחמי המחסומים.

25. ביחס להקמתן של סוכנויות דואר חדשות: המשיבים ביקשו לקשור בין מסקנותיה של ועדת התעריפים שמונתה על ידי משרד התקשורת, לבין סוגיית הקמתן של סוכנויות דואר חדשות בירושלים המזרחית. לטענת העותרים, אין ולא יכולה להיות כל מחלוקת, כי קיים מחסור קשה ואקוטי בסוכנויות דואר בירושלים המזרחית. לפיכך, לא צריכה להיות כל מניעה מקידום פתיחתן של סוכנויות דואר חדשות בשכונות בהן לא קיימת כל סוכנות או שהסוכנות הקיימת מרוחקת מאד מחלק נרחב מהשכונה ועל כן יש צורך בסוכנות נוספת במיקום שיחלוש על השטח המרוחק. מדובר לכל הפחות בתריסר סוכנויות חדשות בירושלים המזרחית.

26. על כן, בית המשפט הנכבד מתבקש להורות למשיבים לפעול במהירות האפשרית, ולהביא לפתיחתן של לפחות שש סוכנויות דואר חדשות בשכונות בית צפפא, עיסאווייה, סילוואן, ראס אל עמוד, מחנה הפליטים שועפט וכפר עקב, וזאת בתוך שנתיים ימים.

27. כמו כן, מתבקש בית המשפט הנכבד להורות למשיבים לפעול במהירות האפשרית, ולהביא להרחבתן של הסוכנויות הקיימות, העברתן או פתיחתן של סוכנויות דואר נוספות בשכונות ג'בל מוכאבר, א-טור, שועפט, בית חנינא, שייח ג'ראח וואדי ג'וז.

28. יובהר, כי גם מספר זה של סוכנויות לא יביא לעמידה בתנאי רשיון חברת הדואר, אך יש בו כדי לקרב את שירותי הדואר לשכונות השונות, ולשפר במידת-מה את המצב. על כן, סבורים העותרים כי גם אם בסופו של יום תקבע ועדת התעריפים כי יש להביא לצמצום מספר סוכנויות הדואר ברחבי הארץ, לא יתייחסו מסקנות אלה למצב בירושלים המזרחית, אשר חורג באופן משמעותי כל-כך מהסטנדרטים המקובלים.

29. ברי כי שיפור שירותי הדואר בירושלים המזרחית דורש השקעה תקציבים מצד המשיבים, ממנה הם מבקשים להמנע בכל מחיר. כידוע, מימוש זכויות אדם כרוכה בהוצאות תקציביות, שהן לעתים ניכרות. במקרה שלפנינו, חלה על המשיבים החובה לספק שירותי דואר הן על פי חוק הדואר והן על פי תנאי הרשיון של חברת הדואר (ראו סעיפים 75-78 לעתירה). במצב הקיים, שבו שירותי הדואר אינם ניתנים למרבית תושבי ירושלים המזרחית, הרי שהדבר עולה לכדי הפרת הכלל הידוע, שלפיו חוק "קיים על-מנת שיבוצע, הלכה למעשה" (בג"צ 372/71 פראנו נ' שר הבריאות, פ"ד כו(1) 809, 812 (1972)).

30. למעשה, קיומה של חובה סטטוטורית משנה את מאזן הכוחות הנובעים משיקולי תקציב ושיקול דעת מינהלי, ומחייבת את הרשויות להקצות לכל הפחות את התקציבים המינימאליים הנדרשים להפעלת השירות הקבוע בחוק. כפי שנקבע בפרשת שוחרי גיל"ת:

"אכן, המצב עשוי להיות שונה כאשר קיימת חובה סטטוטורית ספציפית, הקובעת לא רק את הזכות לשירות, אלא גם את טיבו והיקפו המוגדרים. במצב

כזה, משקלם של שיקולי תקציב וסדרי עדיפויות יורד, ובדרך כלל **על הרשות לקיים את חובותיה החוקיות ככתבן וכלשונו**" (בג"ץ 1554/95 שוחרי גיל"ת נ' שר החינוך, פ"ד נ(3) 2, 14 (1996); ההדגשה אינה במקור).

31. את שיקול הדעת יש להפעיל במטרה לעמוד בחובה, ושיקולי תקציב אינם יכולים לגרום לאי קיומו של החוק, כפי שנקבע בעניין מכבי לעניין עדכון תקצוב סל שירותי הבריאות:

"במקום שבו מטיל חוק חובה מהותית עליה, לא תישמע המדינה בטענה של היעדר תקציב. המסע הוא מן החיוב אל התקציב; כך ולא אחרת" (בג"ץ 2344/98 מכבי שירותי בריאות נ' שר האוצר, פ"ד נד(5) 729, 755 (2000)).

ראו עוד: בג"ץ 2599/00 יתד נ' משרד החינוך, פ"ד נו(5) 834, 848 (2000); בג"ץ 6973/03 מרציאנו נ' שר האוצר, פ"ד נח(2) 270, 276-278 (2003).

32. ואכן, כאשר עסקינן בזכויות יסוד, כפי שקבעה דעת הרוב בעניין אליס מילר, **משקלם של שיקולים תקציביים אינו יכול להיות גדול, וממילא שיקולים כלכליים אינם מאזנים פגיעה חוקתית:**

"שיקולים של כדאיות תקציבית ותכנונית, ככלל, אינם יכולים להצדיק החלטת מדינה הפוגעת בזכות יסוד." (בג"ץ 4541/94 אליס מילר נ' שר הביטחון, פ"ד מט(4) 94, 144)

33. **לאור כל האמור לעיל, מתבקש בית המשפט ליתן הוראות למשיבים, כמפורט בסעיף 3. כמו כן, כאמור ברישא הודעה זו, ונוכח התנהלותם של המשיבים, מתבקש בית המשפט הנכבד להוציא מלפניו צו על תנאי, אשר במסגרתו יתבקשו המשיבים להשיב לשאלות המפורטות בראש העתירה. העותרים סבורים כי רק הוראות לפעולות ממשיות מצד בית המשפט הנכבד והוצאת צו על תנאי יגרמו למשיבים לפעול באופן אמיתי לשיפור שירותי הדואר בירושלים המזרחית, מה שלא קורה מאז הוגשה העתירה לפני ארבע שנים.**

34. בשולי הדברים נציין, כי להודעה מעדכנת זו לא מצורפת הפעם טבלה המפרטת את המצב בשטח, כפי שנעשה בהודעות מעדכנות קודמות שהוגשו מטעם העותרים, וזאת בשל העובדה כי מאז ההודעה המעדכנת הקודמת לא חל כל שינוי של ממש.

9 בפברואר 2014

קרון צפרייר, עו"ד
ב"כ העותרים

טלי ניר, עו"ד
ב"כ העותרים